

Typisch Tjalling: 'Het is niet wat je bent, maar wat je doet.'

coachen

tjalling van den berg & ruben bakema

vinden binden scoren

ECO COACH TIRION SPORT

Foarside fan it boek Coachen: vinden-binden-scoren troch Tjalling van den Berg en Ruben Bakema.

Voor de mensen van Sportstad Heerenveen kon het niet beter. Een prachtige dag middenin de zomer van 2009, een fraaie boottocht van Earnewâld door de Alde Feanen, via Grou door het Lege Midden naar Terherne en een wedstrijd die afgetekend werd gewonnen door het skûtsje van ... juist, Heerenveen.

De relaties genoten met volle teugen van wat Friesland deze dag aan moois, aan romantiek - Syb en Mirjam leken toen al onafscheidelijk - en aan sportiefs - een belangrijk deel van de turnfamilie Zonderland was mee - te bieden had.

En als klap op de vuurpijl kreeg iedereen nog een cadeautje mee. Persoonlijk overhandigd door de auteur, het boek *Coachen; vinden, binden, scoren* van Tjalling van den Berg. 'Vind de kracht van jezelf en richt je op de kracht van de ander', staat als motto in het boek dat hij samen met Ruben Bakema heeft geschreven. Een typisch 'Tjalling-motto'.

Foppe de Haan schreef het voorwoord: 'Dit boek heeft een grote hoeveelheid begrippen over coachen bij elkaar gebracht. Met een eigen saus overgoten, 'typisch op zijn Tjallings', en heel praktisch. Het is een boek voor zowel de beginnende als de ervaren en zelfs de zeer ervaren coach. Het leert dat coachen een eindeloze weg is die nooit ten einde is, altijd weer opnieuw begint. Dat nieuwsgierigheid en willen blijven

leren misschien wel een van de belangrijkste pijlers van een goede coach is.'

Eco-coach

Tjalling van den Berg (1948) valt in het boek meteen met de deur in huis. Het vak van coach is veranderd. Jarenlang was het duidelijk: de trainer gaf de instructies en de sporter voerde die uit. Die relatie is voor goed verleden tijd omdat de sporters van tegenwoordig alles kunnen vinden op internet en daarom net zo veel weten als de coach. Een trainer moet derhalve doorgroeien naar een vakbekwame coach om een toegevoegde waarde te hebben. Kortom, coachen wordt een ander vak. De vertrouwde taakverdeling tussen coach en sporter is op zijn koop gezet. En dus is het tijd voor de eco-coach.

Deze moderne coach blijft op de hoogte door de vakliteratuur en de wetenschapsrubrieken in de kranten en op het Net te lezen. De dominantie maakt plaats voor functioneel coachen. Dit gaat nog verder: het spelen met energie, inzetten van kracht, duurzaamheid en innovatie zijn sleutelwoorden voor de coach van de toekomst. Een eco-coach is een wetenschapper en een visionair. Sporters zullen niet zonder hem kunnen, want hoezeer de wereld ook verandert, de coach blijft noodzakelijk. Sporters hebben een spiegel nodig.

En als je Tjalling van den Berg dan een halfjaar later opzoekt in die immense turnhal in Sportstad om over de toekomst van het kaatsen te praten en je ziet hem in de weer met jonge spelers van sc Heerenveen, dan weet je al: als er één sport is die schreeuwt om de eco-coach, dan zal hij het kaatsen aanwijzen.

En jawel, daar gaan we: 'Het boek is zeker toepasbaar op het kaatsen. Want daar komt men nog niet verder dan trainerscursussen. De behoefte aan moderne coaches in de kaatssport neemt toe. De eco-kaatscoach is slimmer, anders en duurzamer dan de trainers van nu. Hij concentreert zich meer op de inzet van energie. Hij heeft een andere manier van trainen. Hij geeft niet alleen fysieke training, maar ook mentale. Hij kruipt als het ware in de sporter. En met name op dat punt schort het nogal eens bij kaatsers. Te veel kaatsers hebben te weinig drive om zich te verbeteren op allerlei fysieke en mentale aspecten. Een kaatser zonder drive is een ledenkaatser. Wie geen drive heeft, is schijndood en dat is met 95 procent van de mensen het geval.'

Oef, we hadden met het boek in de hand gewaarschuwd kunnen zijn. Want 'het is niet wat je bent, maar wat je doet.' Of 'wie naar buiten kijkt droomt, wie naar binnen kijkt wordt wakker.' Of, en dan zijn we nog maar op bladzijde 13: 'Beken kleur. Vind jezelf. Wees wie je bent. Dan stralen je ogen.' En de voormalig bondscoach van de KNKB schudt er zo nog enkele tientallen wijsheden uit zijn mouw. Sport als beleving, als levensvervulling, als wezens-

Tjalling van den Berg. 'Dat wat je uitstraalt krijg je onherroepelijk terug.' Uit: Coachen: vinden-binden-scoren Foto: Familie Van den Berg.

kenmerk van je persoonlijkheid. Dat is wat Foppe 'typisch Tjalling' noemt. Ze kennen elkaar van haver tot gort. Fanatiek is de 'turngoeroe' en vader van voormalig topturnster Berber. En als zoon van de Greidhoek misschien nog wel het meest fanatiek en het minst ontziend ten aanzien van kaatsers. 'Kaatsers zijn over het algemeen 'sa stief as in ruter'. Natuurlijk zijn er uitzonderingen: Sake Porte, Daniël Iseger, niet toevallig beiden goede handballers. Maar de meeste topkaatsers verkeren nu in winterslaap. Ze voetballen misschien nog wat, maar ze eten zich vet. Ze zijn niet het hele jaar met hun sport bezig.'

Simon Minnesma was het prototype van een kaatser die zichzelf op fysiek en mentaal vlak ontwikkelde. Hij zocht daarbij de hulp van Foppe de Haan en de faciliteiten van sc Heerenveen. André Tolsma was ook zo iemand die op dat punt boven zijn generatie uitstak. Hij ging professioneel met zijn sport om en was de eerste kaatser met een gesponsord team. Minnesma en Tolsma, Van den Berg ziet ze als trendsetters, als rolmodellen die hun sport boven de middelmaat weten uit te tillen. Of, in de woorden van de eco-coach, 'die hun sport uit een impasse proberen te halen.'

Impasse

Impasse? Jazeker! Het is een glashelder verhaal, vindt Van den Berg. Welk terrein je ook noemt - spelregels en techniek, materiaal, wedstrijdorganisatie, opleiding, selectie, bestuur, pr en marketing - in de kaats-sport heerst stilstand. En stilstand is achteruitgang. 'Sporten over de hele wereld zijn op alle fronten veranderd. Hoe kan de KNKB zich dan veroorloven om niets te doen? Behalve het perk verbreden en de opslag loslaten? Neem afstand van die verstikkende tradities. Als het zo doorgaat, bestaat het kaatsen straks nog slechts in historische boeken. En dat zou te belachelijk zijn voor woorden, want het is een goedkope en in principe populaire sport in Friesland.'

Waar Tjalling van den Berg de grootste problemen ziet, is nu voor de verslaggever nauwelijks meer te achterhalen. De woorden stromen uit zijn mond als lava uit de vulkaan. Soms verandert de toonhoogte omdat hij zijn verontwaardiging over 'de stilstand' niet onder stoelen of banken wenst te steken. Dan springen de woorden uit zijn mond als zalm uit een koude bergrivier. De doorstroming van de jeugd zou topprioriteit moeten zijn. Zo veel is wel zeker. 'Laat geen talent verloren gaan. De jeugd tussen 16 en 20 jaar valt nu tussen wal en schip. Daar moeten goede coaches op gezet worden, dat is de kwetsbare groep. Laat de commercie in volle omvang toe, dan kan de top zichzelf bedruipen. De bond faciliteert, zodat de verenigingen de opleiding en doorstroming van jongeren kunnen verzorgen, zoals de KNSB dat doet in

de gewesten. De kaatsbond doet nu alles en wie alles doet, doet niets.'

'Zes of acht gesponsorde topteams, erkend door de KNKB. Gas geven, waar wachten we nog op? Het publiek wil technische en dynamische kaatsers zien, zoals Johannes Brandsma vroeger, geen voorspelbare. Dus meer aandacht voor het tussenspel en materiaal dat op het bevorderen van het tussenspel wordt aangepast. De want, de bal, kijk naar andere sporten, waar dat ook is gebeurd. Kijk naar de pelotebal.' 'En dan dat 'hinne en wer gesutel'. Hou er toch mee op. Twee kaatsen, blokjes leggen, wisselen, het kost allemaal veel te veel tijd. Tijd waarin niets gebeurt en waardoor kaatsen zich niet leent voor televisie en derhalve voor de bijkomende *exposure*. Wedstrijden mogen niet langer duren dan twee, drie uur. Topkaatsen tussen 13.00 en 16.00 uur. Dat is lang genoeg. Mensen hebben nog meer te doen. Er is moordende concurrentie van ander sporten, van andere bezigheden, van andere vrijetijdsbesteding. En wedstrijden moeten spannender. Het moet korter, sneller, attractiever. Met een goede speaker die wat vertelt, die de mensen vermaakt en warm maakt voor wat er op het veld gebeurt.'

Revolutie

Tjalling van den Berg vindt eigenlijk dat, om het kaatsen te redden, er in de sport zelf een revolutie nodig is. Wachten op een nieuwe kaatsheld is te veel denken vanuit het spel zelf. Een geweldige speler,

die anders is dan anderen en ook verbaal nog eens zo goed is dat hij het publiek weet te trekken en te bekoren, tsja, dat is pure mazzel. Die komt maar eens in de zoveel jaar voorbij. En het kaatsen ontbeert de tijd om op de komst van deze nieuwe Johannes te wachten.

Wel nodig is dat de kaatssport aansprekende leiders krijgt, zowel op bestuurlijk als op technisch vlak. Van den Berg wijst op succesvolle duo's als Foppe en Riemer bij sc Heerenveen, Steve McLaren en Joop Munsterman bij FC Twente.

Kies ook in het kaatsen voor zo'n duo-model, is zijn dringende advies. Kies een voorzitter en een topcoach die een professionele cultuur ontwikkelen waar nu een ambtelijke cultuur heerst. Maak de lijnen kort en krachtadig. Neem leiders met charisma en besliskracht. Die gezien worden en wat tot stand kunnen brengen. Die rolmodellen zijn voor jongeren.

'Voor het kaatsen denk ik bij voorbeeld aan een combinatie van Tjisse Wallendal en André Tolsma, een man met visie en een man van de uitvoering. Maak Tolsma leider van een platform van coaches die niet in het kaatsen zijn blijven hangen. Op naar de eco-coach! Mede door mijn schreeuw is op het CIOS inmiddels een kaatscursus gestart onder leiding van Dirk van der Leest. Jongens als Dirk kunnen volkstammen aan jeugd en kader in beweging krijgen. Kaatsen is nu dus een echte sport!'

Wio Joustra

Het Nationaal Museum van het kaatsen in België: een ontdekkingstocht doorheen tijden en culturen ...

In het prachtige "Hôtel de Ville" te Ath heb ik er afspraak met Camille Rasson, een van de oprichters van het Nationaal Kaatsmuseum van België. Op de gerenoveerde zolderverdieping van dit gebouw, gebouwd tussen 1614 en 1620, kom ik terecht in een langspeelfilm van het "kaatsen", welke zijn aanvang heeft in de Middeleeuwen en nog steeds geen eind kent. Het is me onmiddellijk duidelijk dat hier een schat aan informatie en materialen uit de kaatswereld tentoongesteld staat en je de sfeer van de kaatsvelden kan voelen, ruiken, zien en zelfs nog kan herbeleven. De "kaatshistorie" van de Maya's, Egyptenaren, Grieken, Romeinen, verduidelijkt met behulp van een rijke collectie authentieke stukken en documenten, brengt je naar de hedendaagse tijd, welke wordt geïllustreerd aan de hand van films, postkaarten, foto's, schilderijen, posters ... Ik laat me gewoon meevoeren door deze hartelijke sfeer van het kaatsen, de symbolen, zijn regels en zijn folklore.

Voor ik nog maar één woord heb kunnen zeggen, toont Camille Rasson me een ijzeren bord, welke hij via internet heeft kunnen aankopen. Het bord is afkomstig uit Frankrijk en heeft het over een aangelegde kaatsbaan, welke in gebruik zou worden genomen. Het hele verhaal achter dit bordje wordt

me verteld en opnieuw is me duidelijk dat de balspe-len een hele lange weg, verspreid over verschillende landen, hebben afgelegd.

'Net na de oorlog van 40-45 was ik zeven jaar en werd ik "kaatsenzetter" (kaatsaanmerker). Het kaatsen werd een passie van mij en alles wat ermee te maken had, ging me fascineren en verzamelde ik. In die tijd hadden we niets anders dan kaatsen en werd het een passie.' Met deze zinnen begint Camille

Rasson te vertellen over zijn verzameling, welke uiteindelijk eindigt in maart 2001 bij de opening van het Nationaal Kaatsmuseum in Ath.

Samen met Jacques Renier, een hele goede vriend van hem en tevens ook gepassioneerd door alles wat met kaatsen te maken heeft, verzamelt hij vanaf 1990 al de onschatbare voorwerpen en ontstaat het idee om deze zaken ergens mooi uit te stallen. Natuurlijk waren zij reeds te bewonderen op tentoonstellingen

Vitrines vol met 'zilveren bestekken, horloges, medailles, tinnen voorwerpen, zandstenen, kristallen voorwerpen enzovoorts.' Foto: Geert Vandervelden.